

TEZĂUR LITURGIC
17 IANUARIE

VIATA
SF. CUVIOS
ANTONIE
CEL MARE

ATENA, 2010

Βίος καὶ πολιτεία τοῦ Ὁσίου Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου

Στίχ. Ἔχει τι μεῖζον οὐρανὸς καὶ τῶν Νόων,
Ἐξάρχον Ἀντώνιον, Ἀσκητῶν ἔχων.

Ἐβδομάτη δεκάτη Ἀντώνιον ἔνθεν ἄειραν.

[ἀναλυτικὸς βίος] [συνοπτικὸς βίος]

Ἀναλυτικὸς Βίος τοῦ Ὁσίου Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου

Σὲ κανέναν Ἅγιο τῆς Ἐκκλησίας μας δὲν ἔκανε τόσες καὶ τέτοιες ἄγριες ἐπιθέσεις πειρασμῶν ὁ διάβολος, ὅσες στὸν Μέγα Ἀντώνιο. Μεταχειρίστηκε ὁ δόλιος ὅλα τὰ μέσα γιὰ νὰ τὸν γκρεμίσει, ἀλλὰ δὲν μπόρεσε. Πάμπλουτος ἀλλὰ ἀγράμματος Τὸ 251 μ.Χ.

γεννήθηκε στὴν Αἴγυπτο ἓνα μεγάλο καὶ φωτεινὸ ἀστέρι τῆς χριστιανοσύνης: Ὁ Μέγας Ἀντώνιος.

Ἰδιαίτερη πατρίδα του ἦταν ἓνα μικρὸ χωριό, Κόμα ὀνομαζόμενο, ποῦ βρισκόταν ἀνατολικά τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Νείλου, στὴν Νότιο Μέμφιδα.

Οἱ γονεῖς του ἦσαν πλούσιοι καὶ εὐσεβεῖς χριστιανοί. Μποροῦσαν νὰ δώσουμε μεγάλη μόρφωση στὸν μικρὸ τους Ἀντώνιο καὶ νὰ τὸν ἀναδείξουν μεγάλο ἐπιστήμονα, ἀλλὰ τοὺς φόβιζε ἡ συναναστροφή στὸ σχολεῖο μὲ τὰ παιδιὰ τῶν εἰδωλολατρῶν. Δὲν θέλανε νὰ

χάσει τὴν πίστη του τὸ παιδί τους, ἀπὸ τὴν πλάνη τῆς εἰδωλολατρίας. Προτιμοῦσανε νὰ δοῦνε τὸ παιδί του στὸν Παράδεισο ἀγράμματο, παρὰ γραμματισμένο στὴν Κόλαση. Ἔμεινε, λοιπόν, ἐξαιτίας αὐτοῦ, τελείως ἀγράμματος ὁ Ἀντώνιος. Αὐτὸ ὅμως δὲν τὸν ἐμπόδισε νὰ ἀναδειχθεῖ Μέγας. Οἱ γονεῖς του, ὅμως, ἐφρόντισαν πολὺ γιὰ τὴν χριστιανικὴ ἀνατροφή του. Τὸν μεγάλωσαν μὲ τὶς ἀρχές τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῦ ἔδειξαν τοὺς δύο δρόμους, πού θὰ τὸν γλύτωναν ἀπὸ τὶς παγίδες τοῦ διαβόλου: τὸν δρόμο τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὸν δρόμο τῆς Ἐκκλησίας.

Σὲ ἡλικία 18 ἐτῶν, ἔμεινε ὀρφανὸς μὲ μιὰ ἀδελφή. Ὁ θάνατος τῶν γονέων του, τὸν ἔβαλε στὴν ἀρχὴ σὲ λύπη καὶ σὲ βαθὺ συλλογισμό. Κατάλαβε τότε, πόσο μάταιος εἶναι τοῦτος ὁ κόσμος καὶ πόσο γρήγορο εἶναι τὸ πέρασμα τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν προσωρινὴ αὐτὴ ζωὴ.

Ἀναχωρεῖ στὴν ἔρημο

Μιὰ Κυριακὴ ἀκούει στὴν Ἐκκλησία τὴν Εὐαγγελικὴ περικοπὴ, στὴν ὁποία συζητᾷ ὁ Χριστὸς μ' ἓνα πλούσιο νεαρὸ καὶ τοῦ δείχνει, τὸν δρόμο τῆς τελειότητος καὶ τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς του.

Ὁ Χριστὸς, ἀφοῦ ἀκούει τὸν νεαρὸ πλούσιο, νὰ τοῦ λέγει, ὅτι ἔχει ζήσει σύμφωνα μὲ τὶς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὑπογραμμίζει: «Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ διάδος πτωχοῖς καὶ

δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ». Τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Εὐαγγελίου, κάνουν βαθειὰ ἐντύπωση στὴν ψυχὴ τοῦ Ἀντωνίου. Γυρίζει στὸ σπίτι του σκεπτικὸς καὶ κυριευμένος ἀπὸ ἀγωνία.

Νομίζει, ὅτι ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου τὸν καλεῖ κι αὐτόν, ὅπως ἐκεῖνον τὸν νέον, νὰ τὸν ἀκούσει καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσει. Ὑπακούει ἀμέσως καὶ χωρὶς ἀναβολή.

Πουλάει ὅλα του τὰ κτήματα

Ἀπὸ τὴν πώλησή τους, πῆρε πολλὰ χρήματα. Τὸ χρυσάφι ὅμως, δὲν τοῦ τράβηξε τὴν καρδιά. Τὸ ἔδωσε στὴν Ἐκκλησία, τὸ μοίρασε στοὺς φτωχοὺς καὶ στοὺς δυστυχημένους. Αὐτὸς κράτησε μόνο γιὰ τὴν ἀδελφὴ του ἐλάχιστα χρήματα. Ἐπειτα ἐμπιστεύεται τὴν ἀδελφὴ του σ' ἓνα κοινόβιο παρθένων, σ' ἓναν παρθεώνα. Ἐκεῖ, ζούσανε ἐνάρετες γυναῖκες μαζὶ καὶ ἐπεδίδοντο σὲ ἔργα ἀγάπης. Φεύγει κι' αὐτός, ὅχι πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὸ σπίτι του κι' ἄρχισε τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ. Δὲν ὑπάρχουν ἀκόμη μοναστήρια τὴν ἐποχὴ ἐκείνη συγκροτημένα, ὅπως εἶναι σήμερον. Γι' αὐτὸ καταφεύγει σ' ἓνα ἐρημητήριον τῶν περιχώρων. Ἐκεῖ, βρίσκει, ἓνα γέροντα ἀσκητὴ, ὁ ὁποῖος ἀναλαμβάνει νὰ τὸν καθοδηγήσει στὴν ἀρετὴ. Γιὰ νὰ φτιάξει τὴν ψυχὴ του ὁ ἄνθρωπος χρειάζεται ἀσκήση. Τὰ πάθη δὲν βγαίνουν, χωρὶς ἀγώνα. «Ὑποπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ», ἔλεγε ὁ Παῦλος, «μήποτε ἄλλοις κηρύξας ἐγὼ αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι». Προσεύχεται

στο Θεό. Τοῦ ζητάει νὰ τὸν βοηθήσει στὸν ἀγώνα του, γιὰ τὴν σωτηρία τῆς ψυχῆς του. Ξενυχτάει, τώρα, πολλὲς φορές στὴν ἄσκηση καὶ στὴν προσευχή. Τρώγει ἐλάχιστα. Ἡ τροφή του εἶναι ἓνα ξερὸ κομμάτι ψωμί καὶ νερό. Τρώγει μόνο μιὰ φορὰ τὴν ἡμέρα. Μερικὲς μάλιστα ἡμέρες, περνοῦν, χωρὶς νὰ βάλει τίποτε στὸ στόμα του. Ἄλλοτε, πάλι γεύεται τὸ ξεροκόμματο, ἀφοῦ περάσουν τρεῖς καὶ τέσσερες μέρες ἐξαντλητικῆς νηστείας.

Οἱ πρῶτοι πειρασμοὶ

Ὁ διάβολος ὅμως, βλέπει τὴν μεγάλη πρόοδο τοῦ Ἀντωνίου, στὴν ἀγιοσύνη, ταραζέται καὶ στεναχωριέται. Βάζει ἀμέσως τότε σὲ ἐνέργεια τὶς παγίδες του καὶ τὰ φοβερὰ σχέδιά του. Τὸν χτυπάει λοιπὸν, πρῶτα μὲ τὰ πλούτη καὶ τὶς ἀνέσεις: -Εἶσαι κουτός, τοῦ λέγει μέσα του, στὴν σκέψη του. Ἄφησες τόσα πλούτη καὶ ἤρθες ἐδῶ στὴν ἐρημιὰ νὰ πεθάνεις ἀπὸ τὴν πείνα καὶ ἀπὸ τὸ κρύο! Δὲν βλέπεις τὴν δυστυχία, ποῦ σὲ πνίγει; Ἐνα στρῶμα δὲν ἔχεις νὰ στρώσης. Ζεστασιὰ δὲν ὑπάρχει πουθενά. Δὲν εἶναι γιὰ σένα ὁ τόπος αὐτός. Θὰ πεθάνεις καὶ εἶναι ἁμαρτία. Ἐπειτα μὴ ξεχνᾷς: Ἐχεις καὶ ἀδελφή! Πῶς τὴν ἄφησες μόνη της; Εἶναι σωστὸ αὐτό; Τί εὐτυχισμένος εἶσαι τώρα ἐδῶ, σὲ μιὰ ὑγρὴ σπηλιά! Ὅλοι οἱ ἄλλοι, ποῦ ζοῦνε στὸν κόσμον, θὰ καθοῦμε καὶ σὺ μόνο θὰ σωθεῖς; Εἶναι ἄραγε σωστὸ αὐτὸ ποῦ κάνεις; Ὅλες αὐτὲς τὶς σκέψεις τὶς βάζει στὸν νοῦ τοῦ Ἀντωνίου ὁ σατανᾷς καὶ

περιμένει μ' ἀγωνία τὸ ἀποτέλεσμα. Τί θὰ γίνει; Θὰ τὶς δεχτεῖ; Θὰ ὑποκύψει ἢ ὄχι; Ἄλλα στὶς δύσκολες αὐτὲς στιγμὲς τοῦ πειρασμοῦ, ὁ ἅγιος δὲν λυγίζει. Προσεύχεται πολὺ. Παρακαλεῖ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιάς του τὸν Θεὸ νὰ τὸν βοηθήσει. Ἡ προσευχὴ του, ἡ νηστεία του καὶ ἡ θέλησή του, νικοῦν τὸν διάβολο καὶ τὸν τρέπουν σὲ φυγὴ. Δὲν πρόκειται ὅμως, νὰ ἡσυχάσει. Ὁ διάβολος βάζει μπροστὰ νέο σχέδιο, πιὸ τολμηρὸ αὐτὴ τὴν φορὰ. Τὸν πολεμάει μὲ τὴν σάρκα. Ἐκμεταλλεῦεται γι' αὐτὸ ὁ ἄθλιος τὴν νεότητά του. Παρουσιάζει στὴν φαντασία του αἰσχρὰ θεάματα. Μεταμορφώνεται ὁ τρισάθλιος σὲ γυμνὴ γυναίκα καὶ προσπαθεῖ ἐκεῖ στὴν ἐρημιὰ, νὰ τὸν σκανδαλίσει καὶ νὰ τὸν νικήσει.

Ἀγωνίζεται μέρα νύχτα νὰ τὸν γκρεμίσει

Τοῦ παρουσιάζει κέντρα διασκεδάσεων καὶ σκηνὲς ὀργίων. Κάνει ὅτι μπορεῖ, γιὰ νὰ ἐπιτύχει τοὺς δόλιους σκοποὺς του. Ὁ Ἄγιος, ὅμως συνεχῶς προσεύχεται. Μένει ξάγρυπνος καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸ νὰ τοῦ δώσει δύναμη ν' ἀντέξει σ' αὐτὴ τὴν ἄγρια ἐπίθεση τῶν πειρασμῶν τοῦ διαβόλου, γιὰ νὰ ἐπιτύχει μέχρι τὸ τέλος στὴν ἄμυνά του, δὲν τρώγει ἐντελῶς τίποτε. Κόβει κι' αὐτὸ τὸ ἐλάχιστο ξερὸ ψωμί, ποὺ ἔτρωγε κάθε βράδυ, καὶ μένει μέρες ὀλόκληρες νηστικός. Ὁ Σατανᾶς δὲν ἐγκαταλείπει ὅμως τὸν ἀγῶνα. -Να τὸ δόλωμα! Ἡ ὑπερηφάνεια. Τώρα, εἶναι ἡ ὥρα νὰ τὸν κάμω νὰ ὑπερηφανευτεῖ. Παρουσιάζεται, λοιπόν, ὁ

δαίμονας σὸν Ἅγιο μὲ μορφὴ μαύρου παιδιοῦ καὶ τοῦ λέγει: -Ἄχ! Ἀντώνιε. Πολλοὺς πλάνεψα, πολλοὺς ἔβαλα κάτω καὶ τοὺς νίκησα, ἀλλὰ ἐσένα κουράστηκα νὰ σὲ πολεμῶ! Νομίζω, πῶς δὲν θὰ ἐπιτύχω. Εἶσαι δυνατός. Σὲ παραδέχομαι. -Και ποίος εἶσαι ἐσύ; τὸν ρώτησε ὁ Μέγας Ἀντώνιος. -Εγὼ εἶμαι τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας καὶ γαργαλίζω τοὺς νέους στὴν πράξη αὐτή. Ὁ Ὅσιος, δὲν ὑπερηφανεύεται, ὅπως περίμενε ὁ σατανᾶς. Δὲν εἶπε ἀπὸ μέσα του: Τί εἶμαι ἐγώ!, Μπράβο μου!, Τὰ κατάφερα, ἀλλὰ δόξασε τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, πού τοῦ ἔδωσε, τὴν δύναμη νὰ νικήσει καὶ εἶπε σὸν σατανᾶ: -Ὑπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ. Δὲν σὲ φοβᾶμαι.

Ἡμέρες ἀθλήσεως

Μετὰ τοὺς πειρασμούς, ὁ Ἅγιος προσεύχεται μὲ πολλὴ πίστη. Ἡ νηστεία καὶ ἡ σκληραγωγία γινότανε πιὸ αὐστηρὴ. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἐλάχιστο ψωμί, πού ἔτρωγε κάθε δύο, τρεῖς, ἢ καὶ τέσσερες μέρες, οὔτε λάδι, οὔτε κρασί, οὔτε καμιὰ ἄλλη τροφή ἔβαζε στὸ στόμα του. Κοιμότανε δὲ πάνω σε μιὰ παλιὰ ψάθα ἢ καὶ ἐντελῶς κάτω στὸ χῶμα. Γιὰ ν' ἀνεβάσει, λοιπόν, ἀκόμη πιὸ ψηλὰ τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν ἄθλησή του τὴν χριστιανική, καταφεύγει σ' ἓνα παλαιὸ τάφο κι' ἀπομονώνεται. Ἐκεῖ τοῦ φέρνει τὴν λίγη τροφή του, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, κάποιος εὐσεβῆς χριστιανός. Ὁ τάφος αὐτὸς ἦταν εὐρύχωρος, σὰν δωμάτιο.

Ὁ σατανᾶς ἐπιτίθεται καὶ πάλι

Γεμάτος ὀργή καὶ μίσος γιὰ τὴν ἀποτυχία του ὁ διάβολος, ξανακτυπάει τὸν Ἅγιο, γιὰ νὰ τὸν κάνει νὰ γυρίσει πίσω στὸν κόσμον καὶ νὰ τὸν ρίξει στὴν ἁμαρτία. Πηγαίνει τὴν νύκτα καὶ κάνει χαλασμό.

Τοῦ παρουσιάζεται μὲ μορφὲς φιδιῶν, σκορπιῶν, λύκων, τίγρεων, ποὺ τὸν δαγκώνουν καὶ τοῦ σχίζουν τὶς σάρκες. Ὁ Μέγας Ἀντώνιος λέει μὲ γενναιότητα: - Δὲ θὰ μὲ νικήσετε! ὁ ἀριθμὸς σας καὶ ὁ θόρυβός σας δείχνουν τὴν ἀδυναμία σας. Οἱ δαίμονες τὸν κτυποῦν τότε μανιασμένα καὶ τὸν ἀφήνουν ἐκεῖ μὲ πληγὲς ἀναίσθητο καὶ μισοπεθαμένο. Ἔτσι ἀναίσθητο τὸν βρίσκει ὁ χριστιανός, ποὺ τοῦ πῆγε τὸ πρωὶ τὸ ψωμί του. Τὸν νομίζει γιὰ νεκρό. Τὸν μεταφέρει στὸ σπῆτι του, κοντὰ στοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς γνωστοὺς του. Συνέρχεται ὅμως, ὁ Ἅγιος τὴν νύκτα καὶ γυρίζει πάλι στὸν τάφο τοῦ μαρτυρίου του. - Ἐδῶ εἶμαι! φωνάζει ὁ ὄσιος. Δὲν μὲ φοβίζουν τὰ ψεύτικα μαστίγια σας. Κανένα μαρτύριο δὲν θὰ μὲ ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸν Δεσπότη μου Χριστό. Ἄγριεύουν οἱ δαίμονες, στὴ συνέχεια τῆς μάχης, ποὺ δίνουν. Παρουσιάζονται σὲ χίλιες δύο μορφὲς ἐρπετῶν καὶ θηρίων. Καὶ ὁ Μέγας Ἀντώνιος, χωρὶς νὰ τὰ χάσει, εἶπε: - Ἐὰν εἶχατε δύναμη, ἓνας καὶ μόνον ἀπὸ σᾶς, μπορούσε νὰ μὲ ἐξοντώσει. Ἐπειδὴ ὁ Κύριος σᾶς ἔχει κόψει τὰ νεῦρα καὶ σᾶς ἔχει ἀφήσει χωρὶς δύναμη, γι' αὐτὸ προσπαθεῖτε μὲ τὸ πλῆθος, μὲ τὴν ψευτιά καὶ τὴν

ὑποκρισία, νὰ μὲ φοβίσετε. Καὶ γι' αὐτὸ μεταμορφώνεστε σὲ τόσα θηρία! Ἐμπρὸς λοιπόν! Ἐὰν ὅμως δὲν πήρατε ἄνωθεν ἐξουσία ἐναντίον μου, μὴ στέκεστε. Ἐὰν ὅμως δὲν πήρατε, τί ταράζεσθε; Οἱ δαίμονες ἀκούγοντας τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Ὁσίου, ἔτριζαν τὰ δόντια τους, μιὰ ἀκτίνα μὲ θεϊκὸ φῶς κατέβηκε ἀπὸ τὴ στέγη τοῦ τάφου. Γαλήνη κι ἡσυχία ἀπλώθηκε παντοῦ. Τὸ κορμὶ τοῦ Ἀντωνίου δὲν πονοῦσε πλέον καὶ δὲν ὑπῆρχαν πληγὲς στὸ σῶμα του. Θεραπεύτηκαν ἀπὸ τὸν Κύριο. Ὁ μεγάλος ἀσκητής, καταλαβαίνει τὴν θεία ἐπίσκεψη καὶ ρωτᾷει: -Ποῦ ἦσυνα, γλυκύτατέ μου Θεὲ καὶ δὲν φανερονόσυνα ἀπὸ τὴν ἀρχή, νὰ σταματήσεις τοὺς πόνους τοῦ κορμιοῦ μου; Δεκαἕξι χρόνια, μὲ ἔψησε ὁ σατανᾶς. Ἀκούστηκε τότε, μιὰ φωνή, ποῦ τοῦ ἔλεγε: - Ἀντώνιε, ἐδῶ ἦμυνα καὶ σὲ παρακολουθοῦσα ἀοράτως. Ἀλλὰ πρόσμενα νὰ ἰδῶ τὸν ἀγῶνα σου. Ἀφοῦ, λοιπόν, δὲν νικήθηκες, ἀλλὰ ὑπέφερες μὲ πίστη, θὰ εἶμαι πάντοτε κοντά σου καὶ θὰ κάνω τὸ ὄνομά σου ξακουστὸ σ' ὅλο τὸν κόσμο. Σηκώθηκε τότε ὁ Ἀντώνιος καὶ προσευχήθηκε θερμὰ.

Γιὰ πιὸ αὐστηρὴ ἄσκηση

Κατὰ τὸ 285 μ.Χ., θέλει ν' ἀπομακρυνθεῖ περισσότερο ἀπὸ τὸν κόσμο. Ὁ Ἀντώνιος ξεκινᾷ, γιὰ τὸ σκληρὸ καὶ δύσκολο δρόμο τῆς ἀσκήσεως. Περνάει τὸν Νεῖλο ποταμὸ καὶ προχωρᾷ πρὸς τὰ βουνὰ τῆς δεξιᾶς ὄχθης του, ποῦ προεκτείνονται πρὸς τὴν

Άραβία. Ὁ σκοτεινὸς διάβολος πλημμυρίζει ἀπὸ μίσος κατὰ τοῦ Ἀντωνίου. Καθὼς τὸν βλέπει νὰ προχωρεῖ, γιὰ πῶς αὐστηρὴ ἄσκηση καὶ πρόοδος ἀγιοσύνης, ταραζεται. Δὲν τὸ βάζει ὅμως κάτω. Ἐτοιμάζεται νὰ τὸν σκανδαλίσει, γιὰ τὰ τὸν ρίξει στὴν ἁμαρτία.

Ὁ ἀργυρένιος δίσκος

Τοῦ πετάει, λοιπόν, στὸν δρόμο του ἐκεῖ πὺς βιάδιζε στὴν ἔρημο, ἓνα μεγάλο, ἀστραφτερό, ἀργυρένιο δίσκο! Ὁ Μέγας Ἀντώνιος κοντοστέκεται γιὰ λίγο καὶ λέγει ἐκεῖνο, πὺς κατάντησε παροιμιῶδες: Πόθεν δίσκος ἐν τῇ ἐρήμῳ;. Ἀπὸ ποῦ βρέθηκε ὁ δίσκος στὴν ἔρημο; Δικὴ σου τέχνη εἶναι τοῦτο, διάβολε! εἶπε τότε ὁ Ἅγιος. Θέλεις νὰ μὲ ἐμπαίξεις. Δὲν θὰ σοῦ κάνω ὅμως τὴν χάρη. Χάρισμά σου, λοιπόν. Πάρε τὸν δίσκο μαζί σου στὴν ἀπώλεια, στὸ σκοτάδι τῆς κολάσεως, τοῦ φρικτοῦ βασιλείου σου... Μόλις, ὅμως, εἶπε αὐτὰ ὁ ὄσιος, ὁ δίσκος ἔγινε ἄφαντος! Ὁ δαίμονας εἶχε νικηθεῖ καὶ πάλι. Σὲ λίγο ὁ Μέγας Ἀντώνιος συναντᾷ μπροστὰ του ἄφθονο χρυσάφι, πὺς ἀστραφτε καὶ γυάλιζε μὲ τὴ λάμψη του. Γιὰ τὸ χρυσάφι αὐτό, δίνονται δύο ἐξηγήσεις.

Ἡ μία εἶναι, ὅτι τὸ παρουσίασε ὁ διάβολος στὸν Ἅγιο, γιὰ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὸν θεάρεστο δρόμο του, γιὰ νὰ τοῦ ἀνάψει τὴν φλόγα τῆς φιλαργυρίας καὶ τοῦ πλούτου καὶ ἔτσι νὰ τοῦ ἀλλάξῃ τὰ μυαλά. Ἡ ἄλλη

ἐξήγηση εἶναι, ὅτι τὸ χρυσάφι αὐτό, παρουσίασε ὁ Θεὸς στὸν Ἅγιο, γιὰ νὰ δείξει στὸν διάβολο, ὅτι ὁ Ἀντώνιος, οὔτε ἀπὸ τὸ χρυσάφι παρασύρεται, οὔτε μὲ τίποτε ἄλλο ἀλλάζει τὴν εὐτυχία τῆς πίστεώς του, ποὺ νοιώθει. Εἶναι στὴ Λυβικὴ ἔρημο Πισπύρι, ποὺ βρίσκεται τὸ σημερινὸ Δάρ -Ἐλ -Μεϊμοῦν. Φθάνει, λοιπὸν, ὁ μεγάλος ἀσκητὴς βαθειὰ στὴν ἔρημο. Ἐδῶ, ἀρχίζει ὁ Μέγας Ἀντώνιος νὰ ζεῖ σὲ πιὸ αὐστηρὴ ἄσκηση. Ἀπομονωμένος ἀπὸ τὸν κόσμον ἐντελῶς, βαθαίνει σὰ μυστήρια τῆς ζωῆς καὶ τῆς Δημιουργίας.

Εἴκοσι ὀλόκληρα χρόνια, προσεύχεται, νηστεύει, ξαγρυπνάει καὶ ἀντιστέκεται στοὺς πειρασμοὺς τοῦ διαβόλου. Οἱ ἐπισκέπτες, ποὺ πηγαίνουν νὰ τὸν δοῦν, ἀκοῦνε στὸ φρούριο ἄγριες κραυγές: -Φύγε ἀπὸ τὸν τόπον μας. Ἡ ἔρημος εἶναι δική μας. Δὲν θὰ μπορέσεις ν' ἀντέξεις στὶς μηχανές μας.

Θὰ σὲ πιάσουμε στὶς παγίδες μας καὶ στὶς ἐνέδρες μας! Οἱ ἐπισκέπτες νομίζουνε στὴν ἀρχή, ὅτι οἱ φωνές εἶναι ἀνθρώπινες. Διαπιστώνουν ὅμως ἔπειτα, ὅτι πουθενὰ δὲν ὑπάρχουν ἄνθρωποι, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν γενναῖο ἀσκητὴ. Καταλαβαίνουν τότε τί ὑπεράνθρωπη πάλῃ κάνει ὁ Ἅγιος μὲ τὴν πανουργία τοῦ διαβόλου καὶ θαυμάζουν. Τότε ὁ Ἅγιος τοὺς πλησιάζει γαλήνιος. Ἀνοίγει τὴν ἐξώπορτα τοῦ φρουρίου καὶ τοὺς λέγει: -Μὴ φοβᾶστε, ἀγαπητοί μου. Ἀφήστε τὸν δαίμονα νὰ χτυπιέται. Ἐσεῖς νὰ κάνετε τὸν σταυρὸν σας καὶ νὰ βαδίζετε ἄφοβα στὸν δρόμον σας.

Ὁδηγὸς καὶ διδάσκαλος

Τὸ ὄνομα τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου γίνεται ξακουστό. Ὁ θαυμασμός, γιὰ τὴν αὐστηρὴ ζωὴ, παρακινεῖ πολλοὺς νὰ πᾶνε νὰ τὸν δοῦνε. Πολλοὶ μοναχοί, τὸν βλέπουνε σὰν φωτεινὸ παράδειγμα ἁγίας ζωῆς καὶ θέλουν νὰ τὸν μιμηθοῦν. Ὅταν, λοιπόν, μαθαίνουν πὺ βρίσκεται, τρέχουν πολλοὶ μὲ χαρὰ κοντὰ του. Κοιτάζουν μὲ ἀπορία τὸ κοκαλιάρικο σῶμα του καὶ τὰ χάνουν. Ἄρκετοί, πὺ πάσχουν ἀπὸ ἀρρώστιες, μόλος τὸν βλέπουν, γιατρεύονται. Πολλοὶ δαιμονισμένοι λυτρώνονται ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ διαβόλου. Ὁ Μέγας Ἀντώνιος, ὅλους τους δίδασκε. Δὲν ἤξερε βέβαια γράμματα, ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ ἦτανε «ἅλατι ἠρτυμένος». Ὅσοι τὸν ἄκουγαν, ἔνοιωθαν ἀμέσως γαλήνη στὴν καρδιά του. Μεγάλωνε ὁ ἔρωτάς τους γιὰ τὴν ἀρετὴ. Ἔφευγε ἀπὸ τὸ σῶμα τους ἢ τεμπελιά, γιὰ τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνας καὶ ἀπὸ τὴν ψυχὴ τους ὁ καταστρεπτικὸς ἐγωισμὸς. Μάθαιναν ὅλοι τους, πῶς νὰ καταφρονοῦν τοὺς πειρασμοὺς τοῦ πονηροῦ διαβόλου καὶ πῶς νὰ πλησιάζουν περισσότερο τὸν Χριστό.

Στὴν Ἀλεξάνδρεια κοντὰ στοὺς μάρτυρες

Κατὰ τὸ 311 μ.Χ. ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ αὐτοκράτορα Μαξιμίνου, ξεσπάει ἄγριος διωγμὸς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν στὴν Αἴγυπτο. Τότε ὁ ἅγιος ἀφήνει τὴν ἔρημο. Παίρνει μαζί του καὶ μερικοὺς ἄλλους

μοναχούς και κατεβαίνει στην Αλεξάνδρεια, έτοιμος να μαρτυρήσει, για το Χριστό. Στερεώνει τους μάρτυρες στην πίστη. Τους δίνει κουράγιο. Τους βοηθάει στις δύσκολες στιγμές τους. Και, όταν δόθηκε έντολή, να μην πατήσει μοναχός στα δικαστήρια, ο μεγάλος άσκητής, δεν υπάκουσε. Μπήκε στο δικαστήριο και κάθισε σε σημείο, που να τον βλέπουν. Μέσα του κρυφόκαιγε ο πόθος να μαρτυρήσει, για την πίστη του Κυρίου, διότι γνώριζε, ότι δεν υπάρχει μεγαλύτερο για τον άνθρωπο από το να άξιωθεί να μαρτυρήσει για τον Χριστό. Άλλη, όμως ήταν η βουλή του Θεού.

«Άνθρωπος άμαρτωλός είμαι»

Μια μέρα, ενώ ήσυχάζε στο κελί του, προχωρεί προς τα εκεί, ένας άνωτατος άξιωματικός όνόματι Μαρτινιανός και του κτυπάει την πόρτα, λέγοντας: - Άνθρωπε του Θεού, σε παρακαλώ βοήθησέ με. Έχω μια θυγατέρα, που την ένοχλει ο διάβολος. Άρρωσταίνει φοβερά. Ζητώ την βοήθειά σου... Ο Άγιος άπαντάει τότε: -Άνθρωπε, τί, θέλεις; Άμαρτωλός άνθρωπος είμαι κι εγώ όπως είσαι κι εσύ. Εάν όμως πιστεύεις στον Χριστό, πήγαινε, κάνε την προσευχή σου και θα έκπληρωθεί η έπιθυμία σου. Εκείνος πίστεψε τότε όλόψυχα στο Θεό. Γονάτισε και με πόνο ζήτησε την βοήθειά του. Το θαύμα έγινε. Η θυγατέρα του θεραπεύτηκε θαυματουργικά.

Στὴ μακρινὴ ἔρημο

Ἀποφασίζει, λοιπόν, νὰ προχωρήσει, γιὰ ἄλλο μέρος. Σκέφτεται νὰ πάει στὴν Θηβαΐδα. Παίρνει, λοιπόν, δύο καρβέλια ψωμι καὶ κατεβαίνει στὸ ποτάμι. Ἐκεῖ, περιμένει νὰ φανεῖ κανένα πλοιάριο ἢ καμιὰ βάρκα γιὰ νὰ τὸν περάσει ἀπέναντι. Ἐαφνικὰ ἀκούει μιὰ φωνή, νὰ τοῦ λέγει: -Ποῦ πήγαινες, Ἀντώνιε; -Οἱ ὄχλοι μοῦ ζητοῦν νὰ κάνω θαύματα παραπάνω ἀπὸ τὶς δυνάμεις μου. Φεύγω, λοιπόν, γιὰ νὰ ἡσυχάσω στὴν ἄνω Θηβαΐδα, εἶπε ὁ Ἅγιος. -Και στὴ Θηβαΐδα νὰ πᾶς θὰ ἔρθουν νὰ σὲ βροῦνε. Γιὰ νὰ ἡσυχάσεις, λοιπόν, προχώρησε βαθύτερα στὴν ἔρημο. -Και ποιὸς θὰ μοῦ δείξει τὸν δρόμο, ἀφοῦ δὲν τὸν ξέρω; ρώτησε ὁ Ἀντώνιος. Τότε, ἡ ἀόρατη φωνὴ τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ ἔδειξε ν' ἀκολουθήσει μερικοὺς Σαρακηνοὺς, ποὺ περνούσανε ἐκείνη τὴν στιγμή κοντὰ του, γιὰ νὰ φτάσει ἔτσι στὸν τόπο, ποὺ θὰ εὔρισκε ἡσυχία καὶ γαλήνη. Οἱ Σαρακηνοὶ δέχτηκαν μὲ χαρὰ νὰ τὸν καθοδηγήσουν. Περπάτησε μαζί τους στὴν ἔρημο τρία μερόνυχτα.

Ἐφτασε τελικὰ, κοντὰ σ' ἓνα ψηλὸ βουνό, ποὺ βρίσκεται στὴν περιοχή τῆς Ἐρυθραίας, Ἐκεῖ, βρῆκε ἀφθονο γάργαρα καὶ κρύο νερό, κοντὰ στὴν Ἐρυθρὰ Θάλασσα. Ὑπῆρχαν δὲ καὶ ἀρκετοὶ φοίνικες. Τὸ σημεῖο ἐκεῖνο ἦταν ἀρκετὰ εὐφορο. Ἐκεῖ τὸν ἄφησαν οἱ Σαρακηνοὶ, κατὰ τὴν ἐπιθυμία του, ἀφοῦ τοῦ ἔδωσαν προηγουμένως μερικοὺς ἄρτους. Ὑστερα ἀπὸ

λίγο καιρό, μαθαίνουν οί μαθητές του, πού βρίσκεται. Μὲ στοργή και ἀγάπη τρέχουν κοντά του. Τὸν συμβουλεύονται σὲς δυσκολίες, πού συναντοῦν και πὶὸ πολὺ τὸν προσέχουν και τὸν φροντίζουν. Ὁ Μὲγας Ἀντώνιος σκέπτεται τοὺς κόπους, τὴν ἀπόσταση και τὴν ταλαιπωρία τῶν μοναχῶν, πού τὸν ἐφοδιάζουν μὲ ψωμί και τοὺς λυπᾶται. Γιὰ νὰ τοὺς ἀπαλλάξει, λοιπὸν, ἀπὸ τὰ δρομολόγια, τοὺς ζητάει νὰ τοῦ φέρουν σκαφτικά, γεωργικά, ἐργαλεῖα και λίγο σιτάρι, γιὰ σπορά. Ὅταν τοῦ φέρανε αὐτά, πού ζήτησε, ἐπιδόθηκε στὴν μικροκαλλιέργεια. Ἔσκαψε τὴν γῆ κι' ἔσπειρε τὸ σιτάρι. Ἐπειτα τὸ φρόντιζε. Μόλις εἶδε ὁ Ἅγιος τὴν εὐφορία τῆς γῆς, ἀλλὰ και τὴν ἀνάγκη τῶν ἐπισκεπτῶν του νὰ θέλουν νὰ βάλουν κάτι στὸ στόμα τους, φύτεψε και λαχανικά. Δὲν τὸν ἄφησαν ὅμως τ' ἄγρια ζῶα σὲ ἡσυχία. Κατέβαιναν στὴν πηγὴ, ἔπιναν νερὸ κι' ἔπειτα ἔμπαιναν στὰ σπαρτά του και στὸ κῆπο και τοῦ τὰ κατέστρεφαν. Ὁ Ἅγιος ἔπιασε μιὰ μέρα ἓνα ἀπ' αὐτὰ τὰ ζῶα και τοῦ μιλοῦσε, ὅπως μιλᾶνε σὲ λογικοὺς ἀνθρώπους: - Γιὰτί μὲ ζημιώνετε, τοῦ εἶπε. Ἐγὼ σᾶς ζημιώνω; Πηγαίνετε λοιπὸν στ' ὄνομα τοῦ Κυρίου και μὴ μὲ ξαναπλησιάσετε. Και τότε ἔγινε τὸ ἐξῆς θαυμαστό. Τὰ ἄγρια ζῶα οὔτε τὸν κῆπο τοῦ χαλάσανε, οὔτε κατεβήκανε ἄλλη φορᾶ στὴν πηγὴ ἐκείνη, γιὰ νὰ πιοῦν νερό!

Ἀνάμεσα στὰ λιοντάρια

Μιά νύχτα, πού ὁ Μέγας Ἀντώνιος ἀγρυπνοῦσε στήν προσευχή, ὁ διάβολος μάζεψε ὅλα τα λιοντάρια τῆς ἐρήμου καί μέ αὐτά τόν περικύκλωσε στό καλύβι του. Βγῆκε λοιπόν μέ θάρρος ἀπό τήν καλύβι του καί μέσα στήν νύχτα φώναξε δυνατά στά θηρία: -Ἐάν ἐπήρατε ἀπό τόν Θεό ἐξουσία ἐναντίον μου, τότε προχωρεῖτε καί κατασπαράξτε με! Ἐάν ὅμως σᾶς ἔφερε ἐδῶ μέ τή βία ὁ σατανᾶς, πάρτε δρόμο, φύγετε, εἶμαι δοῦλος τοῦ Χριστοῦ! Τότε τὰ λιοντάρια βουβᾶ σκορπίσανε μέ ὀρμή, σὰ νὰ τὰ κτύπησε ξαφνική καταιγίδα. Ὁ δὲ Ἅγιος συνέχισε τήν προσευχή του.

Διδάσκει καί θαυματουργεῖ

Τὸ ὄνομά του γίνεται πλέον παντοῦ ξακουστό. Ὅλοι κάτι ἔχουν ἀκούσει, γιὰ τόν μεγάλο καί ἀσύγκριτο ἀσκητὴ τῆς ἐρήμου. Ὅλοι ἔχουν ἀνάγκη ν' ἀκούσουν κάτι ἀπό τόν φωτισμένο ἄνδρα. Μοναχοὶ ἀπὸ μακρινὰ Μοναστήρια τὸν καλοῦνε γιὰ νὰ τοὺς διδάξει καί νὰ ὠφεληθοῦν ἀπὸ τήν παρουσία του. Ἐκεῖνος γιὰ νὰ ὠφελήσει τὶς ψυχές τους μέ ταπεινοφροσύνη, περνάει ἀπὸ Μοναστήρι σὲ Μοναστήρι. Τοὺς διδάσκει τὴν ἀγάπη, τὴν καρτερικότητα καί τὴν πάλη μέ τὴ σάρκα. «Φυλάττεσθε, ἔλεγε, ἀπὸ ρυπαροῦς λογισμοῦς καί σαρκικὰς ἡδονὰς. Μὴ ἀπαταᾶσθε χορτασίᾳ κοιλίας, φεύγετε τὴν κενοδοξίαν καί συνεχῶς προσεύχεσθε». Τὰ λόγια του θερμαίνουν τὶς καρδιές. Δυναμώνουν τὴν πίστη, δίνουν ζωὴ καί ὄρεξι, γιὰ θεία ἄσκηση, γιὰ ἀγῶνες ἀρετῆς καί ἀγιοσύνης. Σ' ἓνα ἀπὸ τὰ γυναικεῖα

Μοναστήρια συνάντησε και την αδελφή του, η οποία, γριά πλέον, είχε γίνει Καθηγουμένη του Μοναστηρίου. Μεγάλη χαρά πήρε από την συνάντηση εκείνη ο Αντώνιος.

Τὸ ὄνομα τοῦ Ὁσίου, ὅπως εἶπαμε, ἦτανε πλέον γνωστό, ὄχι μόνο στοὺς χριστιανούς, ἀλλὰ καὶ στοὺς ἔθνικούς, τοὺς εἰδωλολάτρες, στοὺς ἄρχοντες καὶ βασιλιάδες. Μιὰ ἡμέρα ἐπισκέφτηκε τὸν Ἀντώνιο ἕνας ἄρχοντας ἀπὸ τὸ παλάτι τοῦ βασιλέως. Ὁ ἄρχοντας ἐκεῖνος λεγόταν Φρόντων. Ἔπασχε δὲ ἀπὸ μιὰ φοβερὴ ἀρρώστια. Ἀπὸ τὴν ἀρρώστια του ἐκείνη κινδύνευε νὰ τυφλωθεῖ. Ἔπεσε λοιπὸν στὰ πόδια τοῦ Ὁσίου καὶ τὸν παρακαλοῦσε νὰ τὸν γιαιτρέψει. Ὁ Μέγας Ἀντώνιος, ἀφοῦ τοῦ ἔκαμε μιὰ προσευχὴ τοῦ εἶπε: -Φύγε καὶ στὸν δρόμο θὰ θεραπευτεῖς! Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἔφυγε. Περίμενε πρῶτα νὰ θεραπευτεῖ κι' ἔπειτα ν' ἀναχωρήσει. Τότε ὁ Ἅγιος τοῦ ἐπανελάβε: -Ὅσο καιρὸ κάθεσαι ἐδῶ, δὲν πρόκειται νὰ γίνει τίποτε. Πήγαινε λοιπὸν καὶ μέχρις ὅτου φτάσεις στὴν Αἴγυπτο θὰ γίνεις καλά! Τότε πίστεψε ὁ ἀρρωστος στὴν ὑπόσχεση τοῦ Ὁσίου, πίστεψε ὅμως καὶ στὴν δύναμη τοῦ Θεοῦ κι' ἔφυγε εὐχαριστημένος.

Πολεμᾷ τὴν αἵρεση τοῦ Ἀρειανισμοῦ

Τὸ 338 μ.Χ. ἐνῶ βρίσκεται σὲ βαθειὰ γεράματα, ἡ Ὁρθοδοξία τοῦ ζητάει τὴν βοήθειά του. Οἱ Ἀρειανοὶ ταραζοῦν τὴν γαλήνη τῆς Ἐκκλησίας καὶ προσπαθοῦν

νά παραποιήσουν τὴν πίστη. Οἱ παρακλήσεις τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν μοναχῶν νά πάρει μέρος σ' αὐτὴ τὴν μάχη κατὰ τοῦ Ἀρειανισμοῦ τὸν ξεσηκώνουν. Κατεβαίνει τότε ἀπὸ τὸ βουνὸ ὁ Ὅσιος καὶ προχωράει, σὰν θεϊκὸς σίφουνας, πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρεια. Ἐκεῖ πρωταγωνιστεῖ. Πολεμάει μὲ ζωτικότητα τὴν αἵρεση. Ἀποκηρύσσει τοὺς Ἀρειανοὺς καὶ τὴν αἵρεσή τους. Τὴν ὀνομάζει πρόδρομο τοῦ Ἀντιχρίστου.

Οἱ διψασμένοι μοναχοί

Μιὰ ἡμέρα, λοιπόν, ἐκεῖ στὸ ἀσκητήριο εἶχανε συγκεντρωθεῖ ἄρκετοὶ ἐπισκέπτες συζητούσανε, ὁ Ὅσιος σταμάτησε τὴν συζήτηση καὶ τοὺς εἶπε: -Πάρτε μιὰ στάμνα, γεμίστε τὴν νερὸ καὶ τρέξτε πίσω ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς μεγάλους λόφους. Ἐκεῖ βρίσκονται δύο μοναχοί, ποὺ θέλουν νά ἔρθουν ἐδῶ. Τοὺς τελείωσε ὅμως τὸ νερὸ καὶ ὁ ἕνας πέθανε ἀπὸ τὴν δίψα. Τρέξτε λοιπόν νά προλάβετε τὸν ἄλλον, ποὺ κινδυνεύει. Οἱ καλόγεροι ἔτρεξαν στὸ μέρος ποὺ τοὺς ἔδειξε ὁ Ὅσιος. Ἐφτασαν ἐκεῖ ὕστερα ἀπὸ ὧρες ὀλόκληρες πορείας. Εἶδαν δὲ τότε ὅτι συνέβαινε αὐτὸ ἀκριβῶς, ποὺ τοὺς εἶχε προειπεῖ ὁ Ἅγιος. Τὰ χάσανε τότε καὶ δοξάσανε τὸν Θεό. Συνέφεραν ἔπειτα τὸν μοναχό, ποὺ κινδύνευε νά πεθάνει καὶ γυρίσανε στὸ ἐρημητήριο τοῦ μεγάλου ἀσκητοῦ σκεπτικοί.

Ὁ Μέγας Ἀντώνιος καὶ ὁ Ἅγιος Εὐλόγιος

Ὁ Ἅγιος Εὐλόγιος ἔζησε στήν Ἀλεξάνδρεια. Αὐτός βρῆκε κάποτε στόν δρόμο ἕνα γέροντα λεπρό καί ἐγκαταλελειμμένο. Δέν εἶχε κανένα νά τόν φροντίζει. Τόν λυπήθηκε καί σκέφθηκε νά τόν πάρει στοῦ σπιτάκι του. Ἐκεῖ νά τὸ περιποιεῖται, γιά νά τὸ βρεῖ ἡ ψυχὴ του, ὅπερ καί ἔπραξε. Ὁ Εὐλόγιος ἐργαζόταν τὴν ἡμέρα ἔξω, διὰ νά μπορεῖ νά ἐξοικονομεῖ τα πρὸς τὸ ζῆν καί τὸ βράδυ φρόντιζε τὸν γέροντα, μὲ κίνδυνο, φυσικά τῆς ζωῆς του, διότι ἡ λέπρα εἶναι μεταδοτικὴ. Κατόπιν ὅμως μπῆκε ὁ δαίμονας μέσα στόν γέροντα καί ἔβγαλε παραξενιές. Ἄρχισε ν' ἀναποδιάζει, νά νευριάσει καί νά φωνάζει. -Μ' ἀφήνεις ἐδῶ μονάχον καί σὺ γυρίζεις. Κάνεις τὸν Ἅγιο. Εἶσαι ὑποκριτής. Δέν μποροῦσε δὲ νά τὸν εὐχαριστήσῃ ὁ Εὐλόγιος μὲ τίποτε καί νά τὸν καταπραΰνει. Αὐτὴ ἡ ἀχαριστία καί ἡ ἀναποδιά τοῦ γέροντα διήρκεσε δέκα ἑπτὰ χρόνια. Τότε ὁ Ἅγιος Εὐλόγιος σκέφθηκε νά τὸν παρατήσῃ καί νά τὸν διώξῃ. Σηκώθηκε καί πῆγε σ' ἕνα Μοναστήρι, τὸ ὁποῖον θὰ ἐπισκέφτηκε τότε ὁ Μέγας Ἀντώνιος, γιά νά τὸν ἐρωτήσῃ. Δέν τὸν ἐγνώριζε καί γιά πρώτη φορά θὰ τὸν ἔβλεπε. Ἐκεῖ ἦτανε καί ἄλλοι πολλοί, πού περιμένανε τὸν Ἀββὰ Ἀντώνιο. Νὰ ὁ Ἀντώνιος φάνηκε πού ἐρχόταν. Σταμάτησε ὅμως καί φώναξε τὸν Εὐλόγιο μέσα ἀπὸ τὸ πλῆθος, τὸν ὅποιον, ὅπως εἶπαμε, δέν εἶχε δεῖ ποτέ, οὔτε καί ὁ Εὐλόγιος τὸν Ἀντώνιο. -Εὐλόγιε, τοῦ εἶπε, τί θέλεις ἐδῶ ἐσύ; Τρέξε γρήγορα στήν δουλειά σου, γιά νά μὴν χάσεις τὸν μισθὸ δεκαεφτά ἐτῶν. Πράγματι! Ὁ Εὐλόγιος

γύρισε άμέσως στο σπιτάκι του και ξαναπεριποιείτο τον λεπρό γέροντα, όπως, και πριν. Άλλα σε τρεις ήμέρες ο γέροντας άπέθανε! Και στις σαράντα ήμέρες του γέροντα άπέθανε και ο Εύλόγιος!

Αυτή είναι ή ψυχή του Άμμοϋν

Άλλη μιá φορά, ένω καθότανε ο Όσιος στο βουνό και συζητούσε με τους μαθητές του, είδε ξαφνικά μιá όλόλευκη ψυχή ν' ανεβαίνει στους ούρανούς. Τήν στιγμή δέ εκείνη γινότανε μεγάλη χαρά.

Πανηγυρίζανε οί Άγιοι Άγγελοι. Σηκώθηκε άμίλητος ο Άντώνιος και κοίταξε έκοστατικά τον ούρανό.

Μακάριζε δέ τήν ψυχή εκείνη, που βάδιζε, για τήν αιώνια χαρά του ούρανού. Παρακαλούσε δέ μυστικά τον Θεό να του φανερώσει σε ποιόν ανήκε ή λυτρωμένη εκείνη ψυχή. Τότε άκουσε μιá φωνή από τον ούρανό, που του είπε! -Αυτή είναι ή ψυχή του Άμμοϋν. Ο Άμμοϋν ήτανε άσκητής στην έρημό της Νιτρίας, ή όποία βρισκότανε πολύ μακριά από τον Μέγα Άντώνιο. Οί μαθητές του Όσιου Άντωνίου, μόλις τον είδανε έτσι να χαίρετε και να θαυμάζει, τον ρωτήσανε: -Τί συμβαίνει; Βλέπεις τίποτε; Άκοής τίποτε; Και ο θεϊος άσκητής τους είπε: -Τήν ώρα αυτή πέθανε ο Άμμοϋν, ο συνασκητής και φίλος μου! Οί μαθητές του τά χάσανε. Σημειώσανε όμως τήν ήμέρα αυτή και τήν ώρα, που είδε ο Όσιος ξυπνητός τó δράμα. Ύστερα από τριάντα μέρες έφτασαν στο έρημητήριο του Αγίου μερικοί μοναχοί από τήν

Νιτρία καὶ ἀνέφεραν τὴν ἡμέρα καὶ τὴν ὥρα τοῦ θανάτου τοῦ ἀσκητοῦ Ἀμμούν. Κατάλαβαν τότε ὅλοι, ὅτι ὁ Ἀμμούν εἶχε πεθάνει τὴν ἡμέρα, πού ὁ Ὅσιος Ἀντώνιος ἔβλεπε τὴν ψυχὴ του ὀλόλευκη ν' ἀνεβαίνει στὸν οὐρανό. Καὶ ὅλοι, ὅσοι μαθαίνανε αὐτὰ χαιρότανε καὶ θαυμάζανε τὸν μεγάλο ἀσκητὴ τῆς ἐρήμου Ἀντώνιο.

Διώχνει τὰ δαιμόνια

Μὲ τὸ πέρασμα τῶν χρόνων, οἱ δαίμονες ἐξακολουθοῦν νὰ πειράζουνε τὸν Ἅγιο, ἀλλὰ δὲν ἐλπίζουν πλέον νὰ τὸν νικήσουν. Ἀντίθετα ἀρχίζουν τώρα καὶ τὸν φοβοῦνται. Ἡ προσευχὴ του εἶναι πανίσχυρη, διότι ἡ πίστη του εἶναι μεγάλη καὶ ἡ ψυχὴ του ἀγνή. Μιὰ μέρα, πού ὁ Ἀντώνιος περνοῦσε τὸ ποτάμι μ' ἓνα πλοιάριο, διότι ἤθελε νὰ ἐπισκεφτεῖ τὰ Μοναστήρια, τοῦ ἦρθε στὴ μύτη μιὰ βρωμερὴ ὀσμή. -Κάτι βρομάει φοβερά! εἶπε ὁ Μέγας Ἀντώνιος. -Μήπως κανένα ψάρι; τὸν ρωτήσανε. -Ὁχι. Ἄλλη δυσωδία νοιώθω.. Ἐκείνη τὴν στιγμή ἀκούστηκε ἀπὸ τ' ἀμπάρι τοῦ πλοίου μιὰ φοβερὴ κραυγὴ νέου, πού εἶχε μέσα του δαιμόνιο καὶ τὸν βασάνιζε. Τότε ὁ Ἀντώνιος ἔκανε θερμὴ προσευχὴ στὸ Θεὸ καὶ ἀπάλλαξε τὸν νέον ἀπὸ τὸ μαρτύριο τοῦ διαβόλου. Τὸν ἄφησε ἥσυχο, ἤρεμο, γαλήνιο καὶ ὑγιῆ νὰ συνέχισῃ τὴν ἐργασία του καὶ τὴν ζωὴ του, ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Ὅλοι τότε κατάλαβαν, ὅτι ἡ βρομιὰ ἐκείνη

δὲν ἦτανε τίποτε ἄλλο, παρὰ ὁ βρομερὸς καὶ ἀπαίσιος δαίμονας, ποὺ βασάνιζε τὸν νέο.

Σ' ἓναν ἄλλο πάλι νέο ὁ διάβολος τοῦ ἔκανε φοβερὰ μαρτύρια. Τὸν καταντοῦσε ἔτσι, ὥστε νὰ τρώγει τὶς σάρκες του. Τὸν βασάνιζε πολὺ σκληρὰ. Οἱ γονεῖς του ἀπελπισμένοι τὸν ἔφεραν στὸν Μέγα Ἀντώνιο, ὁ ὁποῖος λυπήθηκε τὸν νέο καὶ εἶπε στοὺς γονεῖς του ὅτι θὰ ἀγρυπνήσει καὶ θὰ προσευχηθεῖ γι' αὐτόν, ἀλλὰ μαζί του πρέπει ν' ἀγρυπνήσουν καὶ νὰ προσευχηθοῦν κι' ἐκεῖνοι. Πράγματι προσευχήθηκαν πολὺ κατανυκτικά. Κατὰ τὰ ξημερώματα ὅμως ἀγρίεψε ὁ ἄρρωστος. Ὁρμησε μὲ ὀργὴ ἐναντίον τοῦ Ἀντωνίου καὶ τὸν ἔριξε κάτω. Πικράθηκαν ἀπὸ τὴν διαγωγὴ τοῦ παιδιοῦ τῶν οἱ δυστυχισμένοι γονεῖς. Ὁ πολὺπαθος ὅμως, ἀπὸ τὰ τεχνάσματα τοῦ διαβόλου ἀσκητῆς, τοὺς εἶπε: -Μὴν λέτε τίποτε ἐναντίον τοῦ παιδιοῦ. Δὲν φταίει αὐτό, ἀλλὰ ὁ δαίμονας, ποὺ ὀργίστηκε διότι πῆρε ἐντολὴ ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ βγεῖ ἀπὸ μέσα του καὶ νὰ τὸν ἀφήσει ἐλεύθερο. Αὐτὸ εἶναι τὸ σημάδι, ὅτι βγήκε τὸ δαιμόνιο. Δοξάστε τὸν Θεό... Καὶ πράγματι τὸ παιδί ἡμερωμένο ἔπειτα, σηκώθηκε καὶ φιλοῦσε εὐτυχισμένο τα χέρια τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου. Τὸ δαιμόνιο ἔφυγε.

Δίνει λύσεις

Ὁ Ἅγιος ἔδινε λύσεις σὲ σοβαρὰ προβλήματα πολλῶν μεγάλων ἀνδρῶν, ὅταν τοῦ ζητοῦσαν τὴν συμβουλή

του. Καὶ δὲν ἦτανε λίγοι ἐκεῖνοι, ποὺ τοῦ ἔγραφαν. Τὶς ἀπαντήσεις βέβαια δὲν τὶς ἔγραφε μόνος του, διότι δὲν ἐγνώριζε, ὅπως εἶπαμε, γράμματα. Ἔλεγε ὅμως σὲ κάποιον ἄλλο ἀσκητὴ, ποὺ ἤξερε νὰ γράφει, λέξη πρὸς λέξη τὴν ἀπάντηση ἢ τὴν συμβουλή καὶ ἐκεῖνος τὴν ἔγραφε. Τὰ γράμματά του γράφτηκαν ὅλα στὴν κοπτικὴ γλῶσσα. Αὐτὴ τὴ γλῶσσα ἤξερε ὁ Ἅγιος. Ἔπειτα δὲ ἔγιναν καὶ μεταφράσεις τους στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα.

Ἐφέλιμος συνομιλητὴς

Πολλὲς φορές, ποὺ τὸν ρωτούσανε, πῶς μπορεῖ νὰ ζεῖ, χωρὶς νὰ διαβάσει βιβλία, τοὺς ἀπαντοῦσε μὲ εὐστροφία: - Τὸ δικό μου βιβλίο εἶναι ἡ φύσις τῶν γεγονότων. Εἶναι ἡ Δημιουργία τοῦ μεγαλοδύναμου Θεοῦ! Ἄλλοτε πάλι θέλοντας νὰ παρηγορήσει ἓνα τυφλὸ μοναχό, Δίδυμο ὀνομαζόμενο, τοῦ ἔλεγε: - Δίδυμε, διόλου νὰ μὴν ταρασσεσαι, διότι ἔχασες τοὺς αἰσθητοὺς ὀφθαλμοὺς σου. Ἀντιθέτως νὰ χαίρεσαι, διότι ἔχεις ἀνοιχτὰ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς, μὲ τὰ ὁποῖα βλέπεις τὸν Θεὸ καὶ καταλαβαίνεις τὸ φῶς τῶν λόγων Του. Ὅπου περνάει ἀφήνει τὸν πλοῦτο τῆς ψυχικῆς του εὐφορίας ν' ἀκτινοβολήσει. Ποτὲ δὲν ταραζεται. Ποτὲ δὲν σκυθρωπιάζει. Εἶναι πάντα γαλήνιος. Μὰ σὰν πρόκειται νὰ παλέψει γιὰ τὴν πίστη καὶ νὰ πολεμήσει τὶς αἱρέσεις, φουντώνει καὶ θεριεύει. Γίνεται ἀθλητὴς τῆς πίστεως. Γίνεται δύναμη φοβερὴ καὶ τρομερὴ, ποὺ γκρεμίζει τὶς πλάνες τῶν αἱρετικῶν.

Ὁ «Ἀντώνιος σᾶς ἀποχαιρετᾶ....»

Τώρα ὁ Ὅσιος εἶναι πλέον πολὺ γέροντας. Εἶναι 105 χρονῶν. Μέχρι τώρα τίποτε δὲν ἔνοιωσε στὸ κορμί του. Ποτέ του δὲν αἰσθάνθηκε πόνο ἢ πυρετὸ ἢ δυσθυμία. Σὲ ὅλη του τὴν ζωὴ πετοῦσε ἀνάλαφρα. Οἱ μπόρες, τὰ ἄγρια κρύα καὶ οἱ μεγάλες ζέστες δὲν τὸν πειράζανε. Ὡς τὰ βαθιά του γεράματα ἔμεινε ἀκμαῖος καὶ στὸ σῶμα καὶ στὴν ψυχὴ. Καὶ ὅταν ἦρθε ὁ χρόνος νὰ ἀποχωριστεῖ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ βασανισμένο κορμί του, τὸ προαισθάνθηκε. Καὶ τὶς τελευταῖες αὐτὲς μέρες τῆς ζωῆς τοῦ θέλησε νὰ τὶς ἐκμεταλλευτῆ, γιὰ τὸ καλὸ των μαθητῶν του. Παρὰ τὰ γεράματά του ἐπισκέφτηκε πολλὰ μοναστήρια κι' ἔδωσε τὶς τελευταῖες του ὁδηγίες. Τοὺς εἶπε πῶς ν' ἀγωνίζονται κατὰ τοῦ διαβόλου καὶ ν' ἀποφεύγουν τοὺς αἵρετικούς. Οἱ μοναχοὶ τοῦ ἔλεγαν νὰ μὴν γυρίσει πίσω στὴν ἔρημο, στὸ ἡσυχαστήριό του, ἀλλὰ νὰ μείνει κοντὰ τους. Ὁ Ὅσιος ὅμως ἐπέστρεψε στὴν ἔρημο. Ζήτησε δὲ νὰ μὴν μουμιοποιήσουν τὸ σῶμα του, ὅπως συνήθιζαν οἱ Αἰγύπτιοι, ἀλλὰ νὰ ταφεῖ ἐκεῖ κοντὰ στὴν ἔρημο, σὲ σημεῖο πού νὰ μὴν τὸ ξέρει κανένας, διότι δὲν ἠθέλε μεταθανάτιες τιμές.

Λίγο προτοῦ κλείσει τὰ μάτια του, λέγει στοὺς μοναχοὺς, πού βρίσκονται κοντὰ του, ὅτι ἀφήνει τὴν μηλωτὴ, τὸν μανδύα του, γιὰ τὸν Μέγα Ἀθανάσιο, ὁ ὁποῖος τοῦ τὸν εἶχε χαρίσει κάποτε καινούργιο.

Κατόπιν ὁ Μέγας Ἀθανάσιος τὸν φοροῦσε πάντοτε ὡς

φυλαχτό. Τοὺς προβάτινους χιτῶνες τοὺς, τοὺς ἄφησε στὸ μοναχὸ Σεραπίωνα. Ἐπειτα, ἀφοῦ τοὺς κοίταξε κατὰματα τοὺς εἶπε: Ὁ Ἀντώνιος σᾶς ἀποχαιρετᾶ καὶ φεύγει. Καὶ μὲ τὰ λόγια αὐτὰ παρέδωσε τὴν ἀμόλυντη ψυχὴ του στὸν Θεό. Τὸν ἔθαψαν κατὰ τὴν ἐπιθυμία του, σὲ ἄγνωστο μέρος. Ὁ τάφος του ἔμεινε, πράγματι, ἄγνωστος. Οὐδεὶς ξέρει, ποῦ ἐτάφη. Ἦταν 17 Ἰανουαρίου 356 μ.Χ. Ἔζησε 105 χρόνια.

Συνοπτικὸς Βίος τοῦ Ὁσίου Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου

Ὁ Μέγας Ἀντώνιος γεννήθηκε περὶ τὸ 251 στὴν πόλη Κόμα τῆς Ἄνω Αἰγύπτου, κοντὰ στὴ Μέμφιδα, ἀπὸ γονεῖς εὐλαβεῖς καὶ εὐπορους. Ἔζησε στὰ χρόνια τῶν αὐτοκρατόρων Διοκλητιανοῦ (284-305) καὶ Μαξιμιανοῦ (285-305) μέχρι καὶ τὴν ἐποχὴ τοῦ εὐσεβοῦς αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου καὶ τῶν παιδιῶν του.

Ἀπὸ τὴν παιδική του ἡλικία ἦταν ὀλιγαρκῆς καὶ αὐτάρκης, «μόνοις δὲ οἷς εὗρισκεν ἤρκειτο καὶ πλέον οὐδὲν ἐζήτει». Σὲ νεαρὰ ἡλικία, περίπου 18 ἐτῶν, ἔχασε τοὺς γονεῖς του. Ἐξι μῆνες μετὰ τὴν κοίμησιν τῶν γονέων του, ἄκουσε στὴν ἐκκλησία τὴν εὐαγγελικὴν περικοπὴν τοῦ πλουσίου νεανίσκου, στὴν ὁποία ἀναφέρεται, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶπε στὸν πλούσιο νέο: «πώλησον τὰ ὑπάρχοντά σου καὶ δὸς πτωχοῖς». Τόση

μεγάλη έντύπωση προξένησε ή εύαγγελική αυτή προτροπή στη ψυχή του Άντωνίου, ώστε άμέσως διένειμε τὰ ύπάρχοντά του στους πτωχούς και ένδεείς, αφού έφύλαξε τὰ άπολύτως άναγκαΐα για τή συντήρηση αυτού και τής μικρής του άδελφής, τήν όποία φρόντισε νά παραδώσει σε Χριστιανές νέες παρθένους που είχαν άφιερωθεί στη χριστιανική άρετή, βέβαιος ότι κοντά τους θα είναι κατά πάντα άσφαλής.

Άπό τότε ό Άγιος Άντώνιος άρχισε νά ζεί άσκητικό βίο, έργαζόμενος άδιάκοπα και ύποβαλλόμενος σε άυστηρή νηστεία, για νά κατανικήσει τούς πειρασμούς τής σάρκας, άγρυπνώντας όλόκληρη τή νύχτα και τρώγοντας έλάχιστα.

Στη συνέχεια άπήλθε σε τόπο έρημο και μακρυνό όπου ύπήρχαν μνήματα και αφού είσήλθε σε ένα από αυτά έκλεισε τή θύρα. Ή τροφή του ήταν έλάχιστη και του τήν πήγαινε σε καθορισμένες μέρες ένας συνασκητής του. Έκει ύπερνίκησε, με τή Χάρη του Θεού, νέους πειρασμούς. Άργότερα πήγε κοντά στα έρείπια ενός φρουρίου και κατοίκησε σε σπήλαιο χωρίς νά τόν βλέπει κανένας και χωρίς νά δέχεται κανένα παρά μόνο ένα γνωστό του, ό όποϊος του έφερνε κάθε έξι μήνες ψωμί για όλόκληρο τò έξάμηνο.

Μετά από είκοσι όλόκληρα χρόνια άσκήσεως και αφού έφθασε σε ύψη πνευματικής τελείωσης έμφανίσθηκε

στὸν κόσμον καὶ τότε ἄρχισαν νὰ συρρέουν περὶ αὐτὸν πολλοὶ ποὺ τὸν θαύμαζαν ὡς ἀσκητὴ καὶ θαυματουργό. Μαρτυρεῖται ὅτι ἐνῶ ὁ Ἅγιος βρισκόταν ἀκόμη ἐν ζωῇ, ἔβλεπε τὶς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων τὴ στιγμὴ ποὺ ἐξέρχονταν ἀπὸ τὸ σῶμα τους, καθὼς καὶ τοὺς δαίμονες ποὺ τὶς ὀδηγοῦσαν. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ εἶναι πολὺ θαυμαστό, ἀφοῦ μιὰ τέτοια δυνατότητα εἶναι γνῶρισμα μόνο νοερᾶς καὶ ἀσώματης φύσεως.

Τὸ 311, κατὰ τὸ διωγμὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμίνου (307-313) κατήλθε στὴν Ἀλεξάνδρεια, γιὰ νὰ ἐνθαρρύνει καὶ νὰ βοηθήσει τοὺς πιστοὺς, τοὺς Ὁμολογητὲς καὶ τοὺς Μάρτυρες. Ὅταν ἔπαυσε ὁ διωγμὸς, ὁ Ὅσιος ἐπανῆλθε στὴν ἔρημο, ἀλλ' ἐπειδὴ αἰσθανόταν ἐνοχλημένος ἀπὸ τὴν παρουσία πολλῶν, ποὺ πήγαιναν γιὰ νὰ τὸν συναντήσουν, ἔφυγε ἀπὸ ἐκεῖ καὶ ἦλθε σὲ τόπο ἔρημο, ὁ ὁποῖος βρισκόταν σὲ ὄρος ὑψηλὸ κοντὰ στὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα. Καὶ ἐκεῖ ὅμως προσέρχονταν πολλοὶ γιὰ νὰ λάβουν τὴν εὐλογία του, νὰ διδαχθοῦν καὶ νὰ θεραπευθοῦν. Θεράπευε δὲ τοὺς ἀσθενεῖς «οὐ προστάζων, ἀλλ' εὐχόμενος καὶ τὸν Χριστὸν ὀνομάζων».

Ἡ φήμη τοῦ Ὁσίου Ἀντωνίου ἔφθασε μέχρι τοὺς βασιλεῖς τόσο, ὥστε ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος καὶ οἱ υἱοὶ του, Κωνσταντῖος καὶ Κώνστας, ἔγραψαν σ' αὐτόν, σὰν νὰ ἦταν πατέρας τους, καὶ τὸν παρακαλοῦσαν νὰ τοὺς ἀπαντήσῃ.

Κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ἀσκητικοῦ του βίου ποτὲ δὲν ἄλλαξε ἔνδυμα καὶ ποτὲ δὲν ἔνιψε τὸ σῶμα ἢ τὰ πόδια του μὲ νερό. Ὁ Ὅσιος, ἂν καὶ ἀγράμματος στὴν ἀνθρώπινη σοφία, ἦταν σοφὸς κατὰ Θεόν. Εἶχε λόγο «ἠρτυμένον τῷ θείῳ ἅλατι καὶ χαρίεντα». Ἐδίδασκε τοὺς μαθητὲς του νὰ μὴν θεωροῦν τίποτε ἀνώτερο ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ μὴν νομίζουν ὅτι, ἐπειδὴ ἀπέχουν ἀπὸ τὰ κοσμικὰ ἀγασθὰ, στεροῦνται κάτι ἀξιόλογο. Τὸ νὰ ἀφήνει κανεὶς τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ εἶναι σὰν νὰ καταφρονεῖ μιὰ δραχμὴ ἀπὸ χαλκὸ, γιὰ νὰ κερδίσει ἑκατὸ χρυσές. Δὲν πρέπει, ἔλεγε, νὰ λησιμονοῦμε ὅτι ὁ ἀνθρώπινος βίος εἶναι πρόσκαιρος συγκρινόμενος πρὸς τὸν μέλλοντα αἰῶνα. Γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ κοπιᾶζουμε γιὰ τὴν ἀπόκτηση πρόσκαιρων ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα δὲν μποροῦμε νὰ πάρουμε μαζί μας, ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀπόκτηση αἰωνίων ἀγαθῶν, δηλαδὴ τῆς φρονήσεως, τῆς δικαιοσύνης, τῆς σωφροσύνης, τῆς ἀνδρείας, τῆς συνέσεως, τῆς ἀγάπης.

Ὁ Μέγας Ἀντώνιος, ἀφοῦ ἔζησε ἑκατὸν πέντε ἔτη, κοιμήθηκε ὁσίως τὸ 356. Ἄν καὶ ὅπως λέγει ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, μιὰ ἀπὸ τὶς τελευταῖες ἐπιθυμίες τοῦ Ὁσίου Ἀντωνίου ἦταν νὰ μείνει κρυφὸς ὁ τόπος τῆς ταφῆς του, οἱ μοναχοὶ ποὺ ἐμόναζαν κοντὰ του ἔλεγαν ὅτι κατεῖχαν τὸ ἱερὸ λείψανό του, τὸ ὁποῖο, ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ (561), κατατέθηκε στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀργότερα, τὸ 565, μεταφέρθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη.

